

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.06.2011, sp. zn. 8 Tdo 172/2011, ECLI:CZ:NS:2011:8.TDO.172.2011.1

Číslo: 38/2012

Právní věta: I. Trestní zákoník (stejně jako dříve trestní zákon) vychází ze zásady personality ukládaných trestů a neumožňuje uložení jednoho trestu společně několika pachatelům (např. společného trestu propadnutí majetku podle § 66 tr. zákoníku). II. Námitka spoluobviněných manželů, že jim byl podle § 66 tr. zákoníku nesprávně uložen společný trest propadnutí majetku, je podřaditelná pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť jde o nepřipustný druh uloženého trestu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.06.2011

Spisová značka: 8 Tdo 172/2011

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důvod dovolání, který zákon nepřipouští, Trest propadnutí majetku, že byl uložen druh trestu

Předpisy: § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.
§ 66 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněné P. S. zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. ohledně ní a s přiměřeným použitím § 261 tr. ř. také ohledně spoluobviněného S. S. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 4 To 240/2010, který rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Teplicích pod sp. zn. 2 T 245/2008, a to v celém výroku o trestech uložených těmto obviněným. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Teplicích rozsudkem ze dne 23. 4. 2010, sp. zn. 2 T 245/2008, uznal obviněnou P. S. (dále převážně jen „obviněná“, příp. „dovolatelka“) vinnou skutkem blíže popsáním v bodě I. výroku rozsudku, kterého se dopustila společně s obviněným S. S. a který soud právně kvalifikoval jako zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „tr. zákoník“). Za to jí uložil podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání tří roků, jehož výkon jí podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr.

zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání pěti roků. Dále soud podle § 80 odst. 1 tr. ř. rozhodl o vrácení vozidla zn. Renault Megane 1,9D této obviněné. Rozhodnuto bylo také o vině a trestu dalších spoluobviněných.

Proti odsuzující části rozsudku podali všichni obvinění a státní zástupce odvolání. Krajský soud v Ústí nad Labem o nich rozhodl rozsudkem ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 4 To 240/2010, a to ohledně obviněné P. S. tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d), e), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu (stran této obviněné) rozhodl tak, že

„I. obžalovaní S. S., P. S. a N. M. společně prováděli obchody s heroinem, když obžalovaní S. S. a P. S. předávali ve dnech 12. 11. 2006, 9. 12. 2006, 19. 12. 2006 a 8. 1. 2007 na různých místech v okolí svého bydliště a dalších místech v T., za pomoci tzv. mrtvých schránek obžalovanému N. M. heroin, pokaždé v množství nejméně 0,5 kg a obdobným způsobem, pomocí tzv. mrtvých schránek pak obžalovaný N. M. obžalovaným S. S. a P. S. předával peníze za heroin, případně zaslal peníze do zahraničí, kde se v té době obžalovaný S. S. zdržoval, přičemž heroin do schránek umísťovala obžalovaná P. S. a obžalovaný N. M. si heroin ze schránky poté vybíral, přičemž umísťování heroinu do schránek a přebírání peněz řídil obžalovaný S. S. telefonicky ze zahraničí, a určoval P. S. a N. M. čas, místo a způsob předání heroinu a obžalovaný N. M. heroin následně prodával či předával nejméně dalším deseti osobám, z nichž byl ztotožněn V. S., přičemž heroin je jako omamná látka uveden v příloze č. 3 k zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, v platném znění, a obžalovaní k jeho prodeji a k nakládání s ním neměli příslušná zákonná povolení“.

Takto popsané jednání obviněné P. S. odvolací soud právně kvalifikoval jako trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona (zák. č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „tr. zák.“), za nějž jí uložil podle § 187 odst. 2 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání čtyř roků, pro jehož výkon ji podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 51 odst. 1 tr. zák. současně jí a obviněnému S. S. uložil trest propadnutí majetku do výše 10 000 000 Kč.

Obviněná s takovýmto rozhodnutím odvolacího soudu nesouhlasila a podala proti němu dovolání. Učinila tak prostřednictvím obhájce JUDr. M. K. písemným podáním ze dne 29. 11. 2010 a opřela je o dovolací důvody uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř.

Ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněná vyslovila nesouhlas s právním posouzením svého jednání jako trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a současně vynesla požadavek, aby dovolací soud rozhodl, které ustanovení trestního zákona či trestního zákoníku je pro ni příznivější. Měla za to, že nalézací soud dospěl k správnějšímu právnímu názoru, neboť postřehl rozdíl mezi pojmy „ve větším rozsahu“ a „ve značném rozsahu“, a proto rozhodl o použití druhého odstavce § 283 tr. zákoníku a také správně dovodil (ačkoli to výslovně nevyjádřil) míru společenské škodlivosti jejího jednání.

Existenci druhého dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněná spatřovala v tom, že soud druhého stupně pochybil ve výroku o trestu propadnutí majetku, který založil na principu „kolektivní viny“ a jejího manželského vztahu ke spoluobviněnému S. S., přičemž toto své rozhodnutí odůvodnil odkazem na existenci společného jmění manželů, do kterého – podle jeho názoru – spadá i výnos a majetkový prospěch z trestné činnosti. Odkázala na rozpor mezi ústním a písemným odůvodněním citovaného rozsudku a zdůraznila tu jeho pasáž, podle níž „se snažila získat trestnou činností 3 milióny Kč a její manžel 7 miliónů Kč, a proto ukládá trest ve výměře 10 miliónů Kč“. Odvolací soud postupoval tak, jako kdyby nevěděl, že výrok o trestu propadnutí majetku se vztahuje jen na majetek náležející pachateli. Dovolatelka se s použitou argumentací neztotožnila a namítla, že odvolací soud svůj závěr učinil, aniž by podrobněji zkoumal a zjišťoval vlastnický či jiný vztah

pachatele k hodnotám, které byly předmětem zpochybňovaného výroku o trestu propadnutí majetku, když navíc ani nedospěl k závěru o spolupachatelství.

V závěru svého podání proto dovolatelka navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 4 To 240/2010, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 23. 4. 2010, sp. zn. 2 T 245/2008, a aby Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), jenž uvedl, že argumentaci dovolatelky ve vztahu k právnímu posouzení skutku přisvědčit nelze. Obviněná se podle jeho názoru mylně domnívá, že množství drogy ve smyslu kvalifikačních okolností podle § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. a § 283 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku se odvozuje od množství báze (účinné psychotropní látky) té které omamné látky v zadržené droze. Tak tomu ovšem není, neboť údaj o množství účinné psychotropní látky v droze je významný z hlediska stanovení většího než malého množství drogy podle přílohy 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb. Pokud jde konkrétně o heroin, v množství větším než malém (více než 1,5 g) musí být obsaženo nejméně 0,2 g účinné látky, což odpovídá koncentraci 13,3 %. Státní zástupce proto uzavřel, že také z tohoto hlediska kvalita zadržené látky s rezervou odpovídá heroinu v té podobě, v níž je běžně distribuován. Jestliže podle skutkových zjištění soudu obviněná participovala na distribuci nejméně dvou kilogramů heroinu, pak podle běžné soudní praxe toto množství odpovídá mnohonásobku znaku „ve velkém rozsahu“ (jemuž by dokonce odpovídalo i 15,8 % z celkového množství heroinu, čili i čistý podíl účinné psychotropní látky). Z hlediska formálních znaků by tedy mohlo být jednání obviněné bez nejmenší pochyby posouzeno jako zločin podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku; závěr odvolacího soudu v tomto ohledu tudíž shledal zcela správným, jelikož pro obviněnou je příznivější posouzení skutku podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. V naznačeném směru státní zástupce shledal dovolání obviněné zjevně neopodstatněné.

Poněkud odlišné stanovisko státní zástupce zaujal k výhradě vznesené proti uloženému trestu propadnutí majetku. Z hlediska formálních podmínek ukládání tohoto druhu trestu (§ 51 odst. 1 tr. zák.) neshledal žádné překážky, pro které by obviněné nemohl být trest propadnutí majetku uložen, neboť byla odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za závažný úmyslný trestný čin, jímž nepochybně získala (ve spolupachatelství se svým manželem) majetkový prospěch. Vyjádřil názor, že na překážku není ani skutečnost, že znak majetkového prospěchu není *expressis verbis* vyjádřen v popisu skutku ani v právní větě a tedy v právní kvalifikaci skutku, neboť zistitelnost je imanentním znakem tohoto druhu trestné činnosti a z hlediska podmínek pro uložení trestu propadnutí majetku není nezbytné zkoumat a kvantifikovat konkrétně nabytý majetkový prospěch. Vyslovil rovněž domněnku, že není vyloučeno ani to, aby limitovaný trest propadnutí majetku byl uložen současně oběma manželům, čímž *ex lege* zaniklo jejich zákonné majetkové společenství (společné jmění manželů). Nicméně dodal, že soud druhého stupně opomněl hodnotit materiální podmínky, jejichž naplnění je nezbytné pro to, aby mohl být tento druh trestu uložen.

Z obsahu odůvodnění napadeného rozhodnutí státní zástupce usoudil, že Krajský soud v Ústí nad Labem totiž vůbec nezkoumal poměry obviněné z hlediska uložení právě této razantní majetkové sankce, zejména pokud současně postihl propadnutím majetku i jejího manžela. Paušální vyjádření soudu, že bylo na obviněné, aby jako matka myslela na výchovu a zázemí dvou nezletilých dětí (a proto na jejich zájmy soud při ukládání trestu nemůže brát zřetel) se státnímu zástupci jeví jako nepřijatelně formalistické, neadekvátní reálné rodinné situaci obviněné a ve svých důsledcích asociální. Ačkoli tato vada zřejmě nenaplnuje ducha dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., protože za trestný čin podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. lze tento trest uložit a zákon jeho sazbu nijak nevymezuje, vyjádřil přesvědčení, že soud v tomto případě vydal rozhodnutí, jež spočívá na jiném nesprávném hmotně právním posouzení, pokud jde o podmínky aplikovatelnosti § 51 tr. zák. v případě dovolatelky.

Státní zástupce s ohledem na shora rozvedené skutečnosti uzavřel, že výhrady uplatněné dovolatelkou lze dílem pokládat za důvodné, a proto (vzhledem k povaze zjištěné vady) navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 4 To 240/2010, ve výroku o trestu propadnutí majetku uloženém obviněné P. S., aniž by bylo nutno činit další opatření.

Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že v této trestní věci je dovolání přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit, a splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda obviněnou uplatněné dovolací důvody lze považovat za důvody uvedené v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem. Současně je třeba dodat, že z hlediska § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. nepostačuje pouhé formální uvedení některého z důvodů vymezených v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. odkazem na toto zákonné ustanovení, ale tento důvod musí být také skutečně v podaném dovolání tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami.

Jak již bylo uvedeno výše, obviněná uplatnila dva důvody dovolání. Prvním z nich byl dovolací důvod vymezený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který je dán tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možno namítat, že skutek, jak byl v původním řízení zjištěn, byl nesprávně kvalifikován jako určitý trestný čin, ačkoli šlo o jiný trestný čin, nebo se o trestný čin vůbec nejednalo.

Soud prvního stupně jednání obviněné právně kvalifikoval jako zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle ustanovení § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Toho se dopustí ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

Soud druhého stupně při upřesněném skutkovém zjištění uznal dovolatelku vinnou trestným činem nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle ustanovení § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. Toho se dopustí ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, spáchá-li takový čin ve větším rozsahu.

Dovolací soud zaměřil svoji pozornost na obviněnou předestřenou otázku, zda znaku „ve větším rozsahu“ skutkové podstaty trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. odpovídá znak „ve značném rozsahu“ podle ustanovení § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jehož aplikace se v návaznosti na rozsudek soudu prvního stupně ve svém dovolání obviněná domáhala, resp. zda znak „ve větším rozsahu“ má být vykládán shodně jako za dřívější právní úpravy, tj. trestního zákona, či zda je na místě zmírnit aplikační kritéria tohoto znaku.

S odkazem na dosavadní judikaturu Nejvyšší soud mimo jiné konstatoval, že původní právní úprava znala jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby u rozsahu jen tuto jeho jedinou hodnotu, tj. „větší rozsah“, pod nějž zahrnovala jakýkoli rozsah, který převyšoval množství, jež bylo stanoveno pro čin spáchaný v základní skutkové podstatě podle § 187 odst. 1 tr. zák., za situace, že stupeň nebezpečnosti činu byl značně vysoký, tedy zejména tehdy, jestliže pachatel vyrobil, dovezl, vyvezl,

provedl, nabízel, zprostředkoval, nebo jinak jinému opatřil anebo přechovával pro jiného drogu v množství, které bylo způsobilé k použití pro více lidí. Pod tento znak spadal jak rozsah, který mohl jen nepodstatně převyšovat základní vymezení v odst. 1 § 187 tr. zák., nebo nedosahoval velkých rozměrů a nevytvářel mimořádné nebezpečí, ale i takový, který mohl být dokonce enormní.

Nový trestní zákoník v rámci právní úpravy drogových deliktů pojem „větší rozsah“ používá, avšak v poněkud užším smyslu. U „většího rozsahu“ podle § 283 tr. zákoníku je totiž vždy dána vazba na další podmínku, kterou je v odst. 2 písm. d) tr. zákoníku dítě a v odstavci 3 písm. d) tr. zákoníku dítě mladší patnácti let.

V obecné rovině platí, že závěr o naplnění určitého typu rozsahu je nutné opřít především o množství omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, s nímž pachatel nakládal způsobem předpokládaným v ustanovení § 283 odst. 1 tr. zákoníku, event. § 187 odst. 1 tr. zák., a to i s ohledem na druh a kvalitu této látky. Současně je však třeba podřídně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl takový čin spáchán, tedy zejména způsob, jakým pachatel s uvedenými látkami nakládal, dobu, po kterou tak činil, počet osob, jimž je např. opatřil, prodal, pro ně přechovával, případně i jiné skutečnosti (viz č. 1/2006 Sb. rozh. tr.).

V návaznosti na to dovolací soud zdůraznil, že pro výklad kvalifikačního znaku „ve značném rozsahu“ podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku lze obdobně převzít též kriteria jako v případě ustanovení § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., ovšem s upřesněním, že se zřetelem k nové koncepci trestního zákoníku pochopitelně nelze řešit otázku míry společenské nebezpečnosti, a dále, a to především, že zmíněná kriteria musí být naplněna ve zřetelně vyšší kvantitativní, ale i kvalitativní úrovni. Jinak řečeno, oproti znaku „ve větším rozsahu“ je třeba k naplnění znaku „ve značném rozsahu“ zejména zřetelně většího množství (v kontextu druhu a kvality) omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, delší doby (příp. též kvalifikovanějšího způsobu) nakládání, většího počtu osob, jimž tyto látky pachatel např. opatřil, prodal, pro ně přechovával, případně dalších okolností (výrazná finanční hodnota prodávané nebo držené látky apod.).

V této souvislosti také připomenul, že ani trestní zákon nestanovil žádné minimální množství drogy nejen v rámci znaků základní skutkové podstaty trestného činu podle § 187 odst. 1 tr. zák., ale ani v případě spáchání takového činu „ve větším rozsahu“ podle § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. (jelikož podle jeho ustanovení nebylo znakem žádného z drogových deliktů jeho spáchání „ve značném rozsahu“ ani „ve velkém rozsahu“, otázka výkladu těchto pojmů vůbec nevystávala). Za účinnosti tohoto zákona ustálená soudní praxe vycházela z toho, že u heroinu jde o „množství větší než malé“ za předpokladu, že je přítomno alespoň 0,15 gramu látky Heroin HCl (tj. asi 5 dávek po 30 miligramech), a že „větší rozsah“ je dán tehdy, jestliže je přítomno alespoň 1,5 gramů látky Heroin HCl (tj. asi 50 dávek po 30 miligramech). Šlo sice o orientační hodnoty stanovené pokynem nejvyššího státního zástupce obecné povahy č. 6/2000 (posléze č. 2/2006 a č. 1/2008) pro postup státních zástupců při postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák., tedy interním předpisem účinným v soustavě státního zastupitelství, který nebyl pro soudy závazný, avšak pokud podle něho státní zástupci postupovali, soudy to akceptovaly především vzhledem k tomu, že uvedené hodnoty byly stanoveny se zřetelem k poznatkům lékařské vědy o účincích drog na lidský organismus a opíraly se i o mezinárodní zkušenosti.

Dále konstatoval, že kvantifikace rozsahu drogového trestného činu, jak je vymezena zákonnými znaky „ve větším rozsahu“, „ve značném rozsahu“ a „ve velkém rozsahu“, musí vyjadřovat takové odstupňování, které rovnoměrně a plynule postihuje celou škálu typicky se vyskytujících případů. Přitom jednotlivé znaky vyjadřující rozsah spáchání trestného činu musí mít ve vzájemné relaci přiměřený a zároveň dostatečně citelný odstup tak, aby tím byla vyjádřena typově rozdílná míra, v

níž je dotčen chráněný zájem.

Podle skutkových zjištění učiněných odvolacím soudem na podkladě skutkových závěrů soudu prvního stupně dovolatelka společně s dalšími spoluobviněnými participovala na obchodech s heroinem celkem ve čtyřech zjištěných případech na přelomu let 2006 a 2007, pokaždé v množství nejméně 0,5 kg heroinu (celkově tedy v množství minimálně 2 kg drogy heroin).

Taková skutková zjištění podle přesvědčení Nejvyššího soudu odůvodňují nejen závěr o naplnění znaku „větší rozsah“ ve smyslu § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., event. „značný rozsah“ ve smyslu § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jehož aplikace se dovolávala obviněná, nýbrž i závěr o naplnění znaku „velký rozsah“ podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, jak uvedl ostatně již odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku a ve shodě s ním též státní zástupce v rámci vyjádření k dovolání. To vše platí bez ohledu na skutečnost, že konkrétní obsah base heroinu v prodávané látce nebyl orgány činnými v trestním řízení v případě skutku pod bodem I. přesně zjištěn a ve skutkových zjištěních uveden. V této souvislosti nutno ve shodě se soudy nižšího stupně podotknout, že kupující byli osobami znalými drogové problematiky, tudíž nepochybně dobře věděli, jakou látku si od obviněných kupují a uměli si ji zkontrolovat. Nelze tudíž pochybovat o tom, že obvinění jim opakovaně prodávali heroin v kvalitě pro obě strany obvyklé.

V dalším se dovolací soud obsáhle vypořádal s otázkou časové působnosti trestních zákonů a ani zde neshledal pochybení odvolacího soudu.

Dovolatelka uplatnila rovněž dovolací důvod vymezený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Ten je dán tehdy, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

Má-li dojít k naplnění tohoto dovolacího důvodu, musí být v dovolání namítána existence jedné z jeho dvou alternativ, tedy že došlo buď k uložení nepřipustného druhu trestu, nebo k uložení druhu trestu sice přípustného, avšak mimo zákonnou trestní sazbu. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 31 až § 34 tr. zák. a v důsledku toho uložení nepřiměřeného přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani žádného jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (srov. rozhodnutí publikované pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

Obviněná prostřednictvím posledně citovaného dovolacího důvodu brojila proti druhu uloženého trestu a domáhala se (mimo jiné) zrušení výroku rozsudku soudu druhého stupně, jímž byl s odkazem na ustanovení § 51 odst. 1 tr. zák. vysloven trest propadnutí majetku do výše 10 000 000 Kč, který byl uložen jako společný trest jí a jejímu manželovi S. S., a to s ohledem na existenci společného jmění manželů.

Jakkoliv by se mohlo jevit, že takto vymezené dovolací námitky jsou pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. jen obtížně podřaditelné (formální předpoklady pro uložení tohoto druhu trestu uvedené v ustanovení § 51 odst. 1 tr. zák. totiž byly v zásadě splněny), Nejvyšší soud přesto dospěl k závěru, že zákonné podmínky pro případné odmítnutí dovolání jako celku [např. z důvodu uvedeného v ustanovení § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.] splněny nejsou, neboť dovolatelka svým podáním napadla uložený společný trest propadnutí majetku do výše 10 000 000 Kč, který považovala za nepřipustný co do jeho druhu. Za této situace se Nejvyšší soud zmíněnými námitkami zabýval a podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost této části napadeného rozhodnutí v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení této části napadeného rozhodnutí předcházející. Uplatněné námitky shledal opodstatněnými.

Z výrokové části dovoláním napadeného rozsudku soudu druhého stupně je zřejmé, že trest propadnutí majetku podle § 51 odst. 1 tr. zák. byl dovolatelce a jejímu spoluobviněnému manželovi uložen jako trest společný. Trestní zákon (stejně jako trestní zákoník) však jednoznačně vychází ze zásady personifikace ukládaných trestů a neumožňuje uložení jednoho trestu společně několika osobám (srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. [11 Tdo 178/2004](#), č. 19/2004-III. Sb. rozh. tr.). Učinil-li tak i přesto odvolací soud, postupoval zjevně v rozporu se zákonem. Za situace, kdy zákon nezná žádný společný trest (nelze zaměňovat s ustanovením § 37a tr. zák., resp. s ustanovením § 45 tr. zákoníku o ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu, neboť takový trest je ukládán jedinému obviněnému), je přitom třeba mít za to, že takto uložený trest – v daném případě trest propadnutí majetku – je nepřipustným druhem trestu. V souvislosti s jeho ukládáním odvolací soud tedy evidentně pochybil.

Trestem propadnutí majetku podle § 51 odst. 1 tr. zák. může být postižen buď veškerý majetek pachatele trestného činu, nebo jeho část, kterou mohou být například i jeho pohledávky. Předpokladem toho je, že jej soud odsuzuje k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za závažný úmyslný trestný čin, jímž získal nebo se snažil získat majetkový prospěch. Výrok o propadnutí majetku však může dopadat jen na jeho vlastní majetek (§ 52 tr. zák.). Nutno mít přitom na paměti, že do něj nepatří ty majetkové hodnoty, které získal trestnou činností, protože vlastnické právo ani žádné jiné majetkové právo nelze trestným činem nabýt. V tomto ohledu se právní režim ukládání trestu propadnutí majetku liší od právního režimu ukládání trestu propadnutí věci. Tak je tomu proto, že zákon umožňuje vyslovit též propadnutí věci získané trestným činem [srov. § 55 odst. 1 písm. c) tr. zák.], byť jinak obecně také stanoví požadavek, aby šlo o majetek obviněného (srov. § 55 odst. 2 tr. zák.).

Pokud tedy soud druhého stupně v projednávané věci uložil dovolatelce a jejímu spoluobviněnému manželovi vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody i společný trest propadnutí majetku, nelze takový výrok už ze shora uvedených důvodů považovat za správný a zákonný. Je tomu tak ale i proto, že odvolací soud si před svým rozhodnutím jednak náležitě neobjasnil všechny zákonné podmínky pro jeho uložení, jednak neprovedl dokazování v takovém rozsahu, aby mohl učinit závěr, že tyto podmínky jsou splněny. Určité rozpaky pak vzbuzuje i formulace uloženého trestu propadnutí majetku „do výše 10 000 000 Kč“, neboť z ní není zřejmé, zda by dovolatelce a jejímu spoluobviněnému manželovi měl propadnout majetek ve výši 10 000 000 Kč nebo ve výši (třeba i podstatně) nižší.

Současně je však třeba uvést, že z obecného hlediska uložení tohoto druhu trestu by zásadně nemohlo být považováno za odporující ustanovením § 51 a § 52 tr. zák., neboť oba obvinění byli napadeným rozsudkem uznáni vinnými ze spáchání závažného úmyslného trestného činu, jímž získali nebo se snažili získat majetkový prospěch a za nějž byli odsouzeni k nepodmíněnému trestu odnětí svobody (evidentně přitom jednali jako spolupachatelé ve smyslu § 9 odst. 2 tr. zák., byť to ve výroku ani odůvodnění napadeného rozsudku není explicitně vyjádřeno). Při jeho ukládání však odvolací soud dostatečně nezohlednil jednak zásadu individualizace trestů, když jej uložil jako trest společný, jednak materiální podmínky, jejichž naplnění je nezbytné pro to, aby mohl být tento druh trestu tomu kterému obviněnému uložen (především se zřetelem na konkrétní způsob a míru jejich účasti na trestné činnosti, s uvážením jejich individuálních majetkových a rodinných poměrů, vyživovacích povinností, apod.). V tomto směru lze přisvědčit vyjádření státního zástupce, že odvolací soud vůbec nezkoumal poměry dovolatelky z hlediska uložení právě této razantní majetkové sankce, zejména pokud současně postihl propadnutím majetku i jejího manžela. Takový postup se jeví i Nejvyššímu soudu jako rozhodnutí nepřijatelně formalistické, neadekvátní reálné rodinné situaci dovolatelky a ve svých důsledcích asociální, zvláště když se nabízelo postihnout majetkový prospěch dovolatelky jiným vhodným způsobem (např. uložení odpovídajícího peněžitého trestu spolu s náhradním trestem odnětí svobody).

Vzhledem k těmto skutečnostem Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněné P. S. je důvodné. Jelikož přicházelo v úvahu zrušení napadeného rozhodnutí, zabýval se i možností obdobného rozhodnutí ve prospěch ostatních spoluobviněných, kteří dovolání sice nepodali, ale napadeným rozsudkem bylo rozhodnuto i o jejich odvolání. Podle § 265k odst. 2 věta in fine tr. ř. se totiž při rozhodování o dovolání použije přiměřeně ustanovení § 261 tr. ř. o beneficiu cohaesionis, a proto ve smyslu tohoto ustanovení i v dovolacím řízení platí, že prospívá-li důvod, z něhož rozhodl dovolací soud ve prospěch některého obviněného, také dalšímu spoluobviněnému, rozhodne dovolací soud vždy též v jeho prospěch. Vzhledem k tomu, že napadeným rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem byl podle § 51 odst. 1 tr. zák. uložen trest propadnutí majetku do výše 10 000 000 Kč nejen jmenované obviněné, ale i jejímu manželovi – spoluobviněnému S. S., a dovolatelkou shora vytknutá vada ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. se týká nejen jí samotné, nýbrž i jmenovaného spoluobviněného, je splněna podmínka pro použití ustanovení § 265k odst. 2, věta in fine, tr. ř. ve spojení s § 261, věta první, tr. ř. Rovněž jemu totiž prospívá důvod, pro který dovolací soud rozhodl ve prospěch obviněné P. S.

Nejvyšší soud proto napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 7. 2010, sp. zn. 4 To 240/2010, částečně zrušil, a to v celém výroku o trestech uložených obviněným P. S. a S. S. Současně zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Poté Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Připomněl, že odvolací soud je při novém rozhodnutí ve věci vázán právním názorem v tomto usnesení vysloveným a že vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí bylo zrušeno jen v důsledku dovolání podaného obviněnou, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněných.